

*Спільник Т. М.,**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій
Національної академії Національної гвардії України*

ОФІЦІЙНИЙ САЙТ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ НІМЕЧЧИНИ В ПЕРЕКЛАДНОМУ АСПЕКТІ

Анотація. У статті здійснено порівняльний перекладацький аналіз німецькомовного та англomовного варіанту офіційного інтернет-сайту Федерального міністерства оборони Німеччини, а також запропоновано переклад досліджуваних текстів українською мовою.

Вивчення особливостей німецькомовної й англomовної версії інтернет-сайту Федерального міністерства оборони Німеччини дозволило виокремити дві групи рубрик. Першу групу утворюють рубрики, які існують обома мовами. До другої групи віднесено рубрики, які існують лише в оригіналі.

У ході аналізу переклад рубрик інтернет-сайту, які мають англomовний відповідник, було розподілено на повний і неповний. За повного перекладу текст оригіналу англійською мовою відтворюється в повному обсязі, не зазнавши суттєвих змін. За неповного перекладу частина інформації тексту оригіналу в тексті перекладу опускається. Установлено, що ця інформація розрахована здебільшого на німецькомовних інтернет-користувачів, а не на іноземних відвідувачів сайту. Подання в англomовній версії скороченої інформації пов'язане, найімовірніше, з прагненням авторів інтернет-сайту створити для іноземних користувачів такий текст, який був би цікавий і зрозумілий з погляду міжнародної ситуації. Іноді англomовні тексти відрізняються від німецькомовних не лише тим, що в них подано вилучену чи скорочену інформацію, а й тим, що вони можуть містити додаткову інформацію, яка відсутня в тексті оригіналу.

З'ясовано, що для перекладу текстів англійською мовою були використані граматичні й лексичні перекладацькі трансформації. Найчастотнішими граматичними, зокрема синтаксичними, трансформаціями виступають членування речення (одне просте речення в мові оригіналу замінено на два простих у мові перекладу); перестановка, заміна активної конструкції оригіналу на пасивну в перекладі. Лексичними трансформаціями виступають такі, як додавання слова, вилучення слова, заміна частин мови (дієслово в мові оригіналу замінено на іменник у мові перекладу).

Ключові слова: еквівалентність, інтернет-сайт, німецькомовний та англomовний варіант, переклад, перекладацькі трансформації.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день розширення міжнародного співробітництва нашої країни в різних галузях, зокрема й у військовій, висувають на порядок денний низку завдань, які потребують термінового розв'язання, у чому й допоможе інтернет-комунікація. Одним із нагальних і важливих завдань співпраці у військовій сфері із зарубіжним партнерами є насамперед підвищення якості перекладу, зокрема й в інтернет-мережі. Програмне забезпечення з використан-

ням мережі дозволяє здійснювати міжкультурну комунікацію в усній чи письмовій формі, а отже й розв'язувати галузеві завдання, які забезпечують високий рівень результатів роботи перекладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що поняттю інтернет-комунікації присвячено чимало наукових студій (Л.Ф. Компанцевої [1], А.О. Краснякової [2], Н.М. Шкворченко [3], А.Г. Шугаєва [4]), особливості міжкультурної військової інтернет-комунікації, зокрема на матеріалі військових офіційних сайтів, не потрапляли до поля зору вчених. До того ж офіційний сайт Федерального міністерства оборони Німеччини в зіставному перекладному аспекті не ставав предметом спеціальної уваги дослідників. Разом із тим вивчення та урахування досвіду країн-партнерів щодо ведення військової інтернет-комунікації сприятиме успішному веденню інтернет-спілкування нашої країни загалом і міжкультурного спілкування у військовій галузі зокрема.

Мета цієї розвідки – здійснити порівняльний перекладацький аналіз німецькомовної й англomовної версії офіційного інтернет-сайту Федерального міністерства оборони Німеччини та запропонувати переклад текстів сайту українською мовою.

Виклад основного матеріалу. Вивчення структури офіційного сайту Федерального міністерства оборони Німеччини виявило, що цей сайт має німецькомовну та англomовну версії. Однак порівняно із німецькомовним варіантом, структура сайту англійською мовою суттєво відрізняється. Ідеться насамперед про спрощення обсягу матеріалу або й взагалі його відсутність у перекладній версії сайту.

За відповідністю німецькомовного та англomовного варіантів рубрики сайту Федерального міністерства оборони Німеччини можна розподілити на дві групи:

– рубрики, які існують у двох варіантах: німецькомовному й англomовному, однак деякі з цих рубрик подані англійською мовою здебільшого частково. Це такі рубрики, як: Deutsch/Englisch (вибір мови: німецька/англійська) – Deutsch/Englisch; Presse (преса) – Press; Kontakt (зв'язок) – Contact; Suchen (пошук) – Search; Organisation (структура) – Organisation; Aktuelles (новини) – News;

– рубрики, які існують лише в німецькомовній версії: Gebärdensprache (мова жестів), Leichte Sprache (полегшена мова), Ministerium (міністерство), Mediathek (медіатека), Themen (теми).

Виокремлення окремих складових з рубрик оригінального сайту для відтворення їх англійською мовою можна пояснити тим, що інформація саме цих складових і є значущою для іноземних відвідувачів сайту. Рубрики ж, які подані лише німецькою мовою, відбивають відомості про внутрішню діяльність

Міністерства оборони Німеччини, що становить інтерес здебільшого для відвідувачів сайту, які є німецькомовними.

З погляду повноти інформації рубрик сайту й способом передачі їх змісту англійською мовою їх переклад можна поділити на повний переклад, тобто зміст оригіналу відтворений у тексті перекладу в повному обсязі, і неповний переклад, за якого зміст оригіналу в тексті перекладу має певні скорочення чи вилучення.

1. Рубрики, переклад яких є повним.

За повного перекладу оригінальний текст повністю відтворюється англійською мовою, не зазнавши суттєвих змін. Так, рубрика «*Generalinspekteur der Bundeswehr*» – «*The Chief of Defence*» (Генеральний інспектор бундесверу) [5] має і в оригіналі, і в перекладі ідентичну інформацію:

Німецькомовний варіант:

Der Generalinspekteur der Bundeswehr ist truppendienstlicher Vorgesetzter aller Soldatinnen und Soldaten in den ihm unterstellten Streitkräften und ist als militärischer Berater der Bundesregierung und als höchster militärischer Repräsentant der Bundeswehr Teil der Leitung des Verteidigungsministeriums [5].

Англомовний варіант:

The Chief of Defence is the administrative superior of all the soldiers in the armed forces under his command. As both the military advisor to the Federal Government and the senior military representative of the Bundeswehr, he is a member of the Ministry of Defence Executive Group [5].

Переклад тексту українською мовою:

Генеральний інспектор бундесверу є військовим начальником усіх військовослужбовців збройних сил під його командуванням. Будучи військовим радником Федерального уряду та старшим військовим представником Бундесверу, він входить до складу управління Міністерства оборони.

Послідовність викладення, вербальне (інформація про військовослужбовця найвищого рангу, його військову кар'єру) та невербальне (фотокартка) оформлення рубрики в оригінальному й в англомовному варіанті є ідентичними. Переклад тексту англійською мовою є адекватним, оскільки врахована як змістова, так і прагматична еквівалентність.

Іншим прикладом використання повного перекладу може слугувати один із текстів із рубрики «*Dem BMVg der Verteidigung unmittelbar unterstellte Dienststellen*» – «*Subordinate Agencies*» (Відомства, які підпорядковуються Федеральному міністерству оборони) [5]. Незважаючи на те, що в англомовній версії інформація цієї рубрики є дещо скороченою порівняно із німецькомовним варіантом, однак переклад тих текстів, які подані на сайті, є повноцінним:

Німецькомовний варіант:

Die Führungsakademie der Bundeswehr mit Sitz in Hamburg ist die höchste Ausbildungsstätte der Truppe. Seit 1957 werden hier militärische Spitzenkräfte für ihre Aufgaben in den Streitkräften, der NATO, EU und den Vereinten Nationen vorbereitet. Das Aus- und Fortbildungsangebot durchlaufen zudem ausländische Offiziere aus rund 50 Partnerländern. Die Akademie bildet in jedem Jahr mehr als 2.000 Teilnehmer in über 30 verschiedenen Lehrgängen und Seminaren aus. Den vier Fachbereichen stehen rund 120 Dozenten und über 500 Gastdozenten zur Verfügung [5].

Англомовний варіант:

The Bundeswehr Command and Staff College in Hamburg is the Bundeswehr's highest-level training and education institution.

Since 1957, it has been dedicated to preparing top-level military personnel for their assignments in the armed forces or with NATO, the European Union and the United Nations. The basic and advanced training courses and seminars offered are also open to officers from 50 or so partner nations. Each year, the college provides over 30 courses and seminars for more than 2,000 officers. The college has four training departments supported by around 120 permanent and more than 500 guest lecturers [5].

Переклад тексту українською мовою:

Командно-штабна академія бундесверу, яка знаходиться в Гамбурзі, є вищим військовим навчальним закладом. З 1957 року тут готують військових фахівців для виконання завдань у збройних силах, НАТО, ЄС та ООН. Іноземні офіцери з майже 50 країн-партнерів також мають змогу навчатися в академії та підвищувати свою кваліфікацію. Щорічно більш ніж для 2000 військовослужбовців академія пропонує навчання на 30 різних курсах і семінарах. На чотирьох факультетах працюють 120 викладачів академії і 500 запрошених викладачів.

Як можна бачити з наведених прикладів, відтворення інформації англійською мовою є повним і змістовно еквівалентним, незважаючи на необхідні граматичні та лексичні перекладацькі трансформації. Так, у першому прикладі при перекладі англійською мовою використано таку граматичну, зокрема синтаксичну, трансформацію, як членування або заміна речення: одне просте речення в мові оригіналу в перекладі англійською мовою розподілене на два простих. В українському перекладі, окрім поділу одного речення на два простих речення, використано також дієприслівниковий зворот, що відповідає нормативній системі української мови. У другому прикладі в перекладі англійською мовою використано таку граматичну трансформацію, як перестановка (*Die Akademie bildet in jedem Jahr mehr als 2.000 Teilnehmer in über 30 verschiedenen Lehrgängen und Seminaren aus/Each year, the college provides over 30 courses and seminars for more than 2,000 officers.*). Лексичними трансформаціями у цьому тексті виступають вилучення слова (*mit Sitz in Hamburg/ in Hamburg; ausländische Offiziere/officers*), додавання слова (*courses and seminars; open*).

2. Рубрики, переклад яких є неповним.

Неповний переклад містить інформацію, яка є необхідною для представлення того чи того боку діяльності Міністерства оборони Німеччини, однак частина інформації в тексті перекладу опускається. Як правило, це інформація суто німецька й розрахована переважно на німецькомовних відвідувачів сайту, а не на іноземного інтернет-користувача. Проте іноді англомовний текст може містити більше інформації порівняно із німецькомовним текстом. Так, німецькомовний варіант тексту в рубриці «*Die Abteilungen des Verteidigungsministeriums*» – «*The Directorates-General*» (Державні секретарі) відрізняється від англомовного насамперед за обсягом:

Німецькомовний варіант:

Als oberste Bundesbehörde des Ressorts – und als solche weder Kommandobehörde der Streitkräfte, noch Verwaltungsbehörde der Bundeswehrverwaltung – obliegt dem Verteidigungsministerium die ministerielle Steuerung der gesamten Bundeswehr. Es gliedert sich in zehn Abteilungen. Diese befinden sich an den Dienstsitzen in Bonn sowie in Berlin [5].

Переклад тексту українською мовою:

Будучи вищим федеральним органом управління, і не будучи при цьому ні командним органом збройних сил, ні

адміністративним органом адміністрації бундесверу, Міністерство оборони несе відповідальність за міністерське управління бундесвером. До складу Міністерства оборони входять десять відділів. Вони знаходяться в головному управлінні в Бонні, а також у Берліні.

В англomовному варіанті подана більш стисла інформація:

The Ministry of Defence is organised into ten directorates-general. They are in Bonn, the Ministry's first official seat, and in Berlin [5].

Переклад тексту українською мовою:

Міністерство оборони складається з десяти основних відділів. Вони знаходяться в головному управлінні в Бонні, а також у Берліні.

Як можна бачити, в англomовній версії повністю відсутній опис Міністерства оборони Німеччини, а подана інформація лише щодо кількості відділів та місця їх розташування. У тексті перекладу була використана така синтаксична трансформація, як синтаксична заміна, зокрема активна конструкція оригіналу в перекладі замінена пасивною конструкцією.

Схожим прикладом неповного перекладу може виступати текст з рубрики «*Dem BMVg der Verteidigung unmittelbar unterstellte Dienststellen*» – «*Subordinate Agencies*» (Відомства, які підпорядковуються Федеральному міністерству оборони) [5]. У цій рубриці в оригіналі в описі представлено більш розгорнуту інформацію про відомства, які підпорядковуються Федеральному міністерству оборони Німеччини, тоді як англійською мовою текст перекладений не повністю. Проте в тексті перекладу додана інформація, яка відсутня в німецькомовній версії:

Німецькомовний варіант:

Die dem BMVg unmittelbar unterstellten Dienststellen sind vereinzelt keinem Organisationsbereich zugeordnet. Sie sind zwar nicht Teil des Verteidigungsministeriums, ihre Steuerung aber obliegt den fachlich zuständigen Bereichen im BMVg. Die unmittelbar unterstellten Dienststellen sind das Einsatzführungskommando, die Führungsakademie, das Luftfahrtamt, das Planungsamt der Bundeswehr sowie das Zentrum Innere Führung. Das Bundesamt für den Militärischen Abschirmdienst ist als zivile Stelle dem BMVg unterstellt [5].

Переклад тексту українською мовою:

Відомства, які безпосередньо підпорядковані Федеральному міністерству оборони, окремо не підпорядковуються жодному з Органів вищого військового управління. Незважаючи на те, що вони не є частиною Міністерства оборони, їх управління усе ж належить до компетентності відповідних відділів у Федеральному міністерстві оборони. Безпосередньо підпорядкованими підрозділами є оперативне командування об'єднаних сил бундесверу, командно-штабна академія, управління авіації, відділ оборонного планування бундесверу та Центр політичного та організаційного керівництва військами. Федеральне управління військової контррозвідки є цивільним органом і підпорядковується Федеральному міністерству оборони.

Англomовний варіант:

There are six Bundeswehr agencies directly subordinate to the Federal Ministry of Defence: the Bundeswehr Joint Forces Operations Command, the Bundeswehr Command and Staff College, the Bundeswehr Aviation Office and the Bundeswehr Office for Defence Planning, the Military Counterintelligence Service and the Leadership Development and Civic Education Centre. The last two joined the others in 2017 [5].

Переклад українською мовою:

Існує шість відомств Бундесверу, які безпосередньо підпорядковані Федеральному міністерству оборони: оперативне командування об'єднаних сил бундесверу, командно-штабна академія бундесверу, управління авіації бундесверу та відділ оборонного планування бундесверу, служба військової контррозвідки та Центр політичного та організаційного керівництва військами. Останні два приєдналися до інших у 2017 році.

Проаналізувавши ці приклади, можна зауважити, що не всі факти, викладені в оригіналі, відображені на англomовній сторінці. Інакше кажучи, в англomовній версії подано скорочений текст. Причиною цього, на нашу думку, є прагнення авторів сайту створити для іноземних користувачів такий текст, який був би цікавий і зрозумілий з погляду міжнародної ситуації.

У рубриці «*Staatssekretärinnen und Staatssekretäre*» – «*The State Secretaries*» (Заступники Міністра оборони) є текст вступної частини, повний адекватний переклад якого наявний і в англomовному варіанті. Однак далі в німецькомовній версії текст продовжується. У ньому описано діяльність заступників Міністра оборони Німеччини. В англomовному ж варіанті ця інформація відсутня. Наведемо вступну частину рубрики в німецькомовному та англomовному варіантах:

Німецькомовний варіант:

Die Staatssekretärinnen und Staatssekretäre vertreten den Minister in ihren jeweiligen Zuständigkeitsbereichen, die sich aus den ergänzenden Festlegungen des Bundesministers der Verteidigung ergeben. Sie sind für die zielorientierte Wahrnehmung der Aufgaben des Geschäftsbereichs verantwortlich [5].

Англomовний варіант:

The State Secretaries represent the Minister in their areas of responsibility, which are defined in the additional stipulations of the Federal Minister of Defence. They must ensure that tasks of the Federal Ministry of Defence are carried out as efficiently as possible [5].

Переклад українською мовою:

Заступники міністра представляють міністра у відповідних сферах, які визначені в додаткових положеннях Федерального міністра оборони. Вони відповідають за ефективне виконання поставлених завдань.

Розкривши один із розділів німецькомовної версії рубрики «*Der Verteidigungsminister*» – «*The Minister of Defence*» (Міністр оборони), можна знайти текст, який лише частково відбиває інформацію, наявну в англomовному варіанті рубрики:

Німецькомовний варіант:

Als Bundesminister der Verteidigung ist Boris Pistorius Mitglied der Bundesregierung. Der Minister ist zudem höchster Vorgesetzter aller Soldatinnen und Soldaten und hat die Befehls- und Kommandogewalt über die Streitkräfte im Frieden [5].

Переклад українською мовою: Будучи Федеральним міністром оборони, Борис Пісторіус є членом Федерального уряду. Міністр оборони є також головнокомандувачем збройними силами в мирний час.

Англomовний варіант:

In his capacity as Minister of Defence, Boris Pistorius is a member of the German government. Additionally, the Minister of Defence is the highest-ranking superior of all soldiers as well as the commander in chief of the armed forces in peacetime. He is

the head of the Bundeswehr administration and thus also responsible for the entire civilian staff of the Bundeswehr and the ministry [5].

Переклад українською мовою: *На посаді міністра оборони Борис Пісториус є членом уряду Німеччини. Крім того, Міністр оборони є головнокомандувачем збройними силами в мирний час. Він є головою адміністрації бундесверу і відповідає також за весь цивільний персонал бундесверу та Міністерства.*

Отже, в англomовній версії подано текст, який містить ширшу інформацію, ніж текст оригіналу.

Висновки. Аналіз англomовного варіанту досліджуваного сайту дозволяє стверджувати, що існує два способи відтворення інформації, яка подана на оригінальному сайті: повний адекватний переклад та неповний, частковий, переклад. За повного перекладу в німецькомовному й англomовному варіантах наявний однаковий за змістом текст. Трансформації, які можна спостерігати у перекладі, пов'язані або з особливостями мовних систем, або з прихильністю перекладача до тих чи тих конструкцій (активних, пасивних). Повний адекватний переклад застосовується для найважливіших інформативних або програмних розділів сайту. Неповний переклад використовується, коли основна інформація перекладається в повному обсязі, а другорядна – у скороченому або й зовсім опускається.

Перспективою дослідження може стати вивчення особливостей перекладних варіантів інших офіційних сайтів військових структур, а також більш комунікативних і неформальних жанрів віртуального військового дискурсу, як-от військові форуми, онлайн-конференції тощо.

Література:

- Компанцева Л.Ф. Деструктивні впливи на свідомість інформаційного суспільства. Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. 2009. № 3. С. 82–86.
- Краснякова А.О. Інтернет-комунікація як чинник становлення політичної суб'єктності особистості. Проблеми політичної психології. 2015. Вип. 2. С. 243–253.
- Шкворченко Н. Інтернет-дискурс як лінгвістична категорія. Актуальні питання гуманітарних наук. 2019. № 23. Т. 3. С. 62–72.
- Шугаєв, А.В. Інтернет-дискурс у глобальній епосі інформатизації суспільства. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім "Гельветика", 2019. Т. 1. Вип. 10. С. 146–151.
- Bundesministerium der Verteidigung. URL: <https://www.bmvg.de/>

Spilnyk T. Official website of the Federal Ministry of Defense: translation perspective

Summary. The article presents a comparative translation analysis of the German and English versions of the official website of the Federal Ministry of Defense (Germany), as well as offers a Ukrainian translation of the considered texts.

Upon the study of the features of German and English versions of the Internet site, two groups of sections were singled out. The first group included sections presented in both languages. The second one comprised those available only in the original.

There was a complete and incomplete translation of the website sections that had an English equivalent. In the case of complete translation, the entire source text was translated into English without significant changes. As for the incomplete translation, part of the information in the source text was omitted. It was established that this information was mainly intended for German-speaking users rather than foreign visitors to the website. The presentation of reduced information in the English version is probably associated with the intention of website authors to create for foreign visitors such a text that would be interesting and clear from the international perspective. Sometimes English texts differ from German ones not only in terms of omitted or reduced information, but they may also contain additional information absent in the source text.

It was found that grammatical and lexical translation transformations were applied to translate the texts into English. The most frequent grammatical transformations, including syntactical ones, included the division into sentences (one simple sentence in the source language was replaced with two simple sentences in the target language), transposition, and use of passive construction in the translated version instead of the active voice in the original. Lexical transformations involved the addition or omission of words and change of parts of speech (a verb in the source language was replaced with a noun in the target language).

Key words: equivalence, Internet site, German and English version, translation, translation transformations.